

SCHERPENHEUVEL- ZICHEM

3270

Gemeentebestuur Scherpenheuvel-Zichem

adres: August Nihoulstraat 13-15, 3270 Scherpenheuvel-Zichem
telefoon: 013/35 24 00
fax: 013/35 24 07
e-mail: milieudienst@scherpenheuvel-zichem.be
url: www.scherpenheuvel-zichem.be

Korte landschapsbeschrijving

Regio:	Hageland
Deelgemeenten:	Averbode, Messelbroek, Scherpenheuvel, Testelt, Zichem
Oppervlakte:	50,50 km ²
Oppervlakteverdeling:	
– Landbouwgronden:	58,56%
– Bossen:	15,30%
– Bebouwde gronden:	22,51%
– Andere:	3,63%

Het belangrijkste beeldbepalende aspect van de gemeente Scherpenheuvel-Zichem is ongetwijfeld de Demer. De natuurwaarde van de Demervallei is groot tot zeer groot, wat onder meer door de verschillende Habitat- en Vogelrichtlijngebieden wordt bevestigd. Het gaat om het grootste en meest gevarieerde complex van beekdallevensgemeenschappen in Vlaanderen met uitgestrekte graslanden, broekbossen, moerassen, afgesneden meanders en oude turfwinningssputten (Doodbroek, Vierkensbroek, Kloosterbeemden, ...). Belangrijke gebieden liggen bij Testelt, Averbode en Diest. Kwelwerking is overal duidelijk te zien. In de Demervallei zijn er tal van waterrijke natuurreservaten zoals de Demerbroeken in Scherpenheuvel-Zichem. Deze gebieden danken hun hoge biologische waarde aan de aanwezigheid van een grote structuurrijkdom met zeldzame levensgemeenschappen en soorten en aan de ecologische samenhang van de gebieden.

3270

Het gebied ten noorden van de Demer wordt gekenmerkt door grotere natuurgebieden op de getuigenheuvels. De natuurwaarden op de Diestiaanheuvels in het Hageland (ten zuiden van de Demervallei) situeren zich hoofdzakelijk op het vlak van een grote structuurdiversiteit, wat een hoge soortenrijkdom met zich meebrengt. De heuvelruggen vormen een groot aaneengesloten gebied, waar zeer belangrijke natuurwaarden in het bos ingebed liggen.

Het uitgesproken reliëf van het Hageland gaf het ontstaan aan holle wegen en taluds, waarvan velen een waardevolle vegetatie herbergen.

Belangrijke habitats en landschapstructuren

In het noorden van de gemeente zijn het gebied van Averbodebos en -heide, de Weefberg, de Voortberg en de Rodeberg op Diestiaanheuvels gelegen. Het betreft voornamelijk naaldhoutaanplanten met daartussen eiken-berkenbos en relictten van heidegebieden. Het voorkomen van verschillende reliëfelementen en gradiënten (bodem, vochtigheid enz.) zijn de basis voor de verscheidenheid met bossen, graslanden, heiderelictten, duin- en stuifzandvegetaties, lineaire landschapselementen, struwelen, vennen, vijvers enz. De omgeving van de abdij van Averbode wordt voornamelijk gekenmerkt door Diestiaan-zandsteenheuvels, uitgestrekte bossen, heiderelictten en landduinen.

In het noordoosten komen het natuurreservaat Catselt voor, als verbinding tussen de zandige Kempen met Averbodebos en -heide, het gebied ten westen met Dassenaarde, de Vallei van de Drie Beken en de Remakshoeve in het zuiden. Overwegend zandige donken en droge graslanden wisselen af met vochtige en winternatte weiden, graslanden en een oud ven. De percelen zijn omzoomd met houtkanten die waarschijnlijk als hakhout beheerd werden. De grote potentiële waarde van dit reservaat ligt in het afwisselend reliëf en dito bodemgesteldheid, gaande van venige plekken tot stuifduin. Vandaar dat er een grote verscheidenheid aan plantensoorten te zien is, van droge heiderelictten tot zeer natte kwelzones met Veldrus en Zwarte zegge. De kern van de meer noordelijk gelegen gebieden bestaat uit parkgebied waar droge eikenbossen het landschap bepalen.

De Demervallei tussen Zichem en Testelt (Doodbroek, Kloosterbeemden, Vierkensbroek,...) is de waardevolste natte ecologische corridor van de gemeente. Biologisch zeer waardevol zijn de populierenaanplanten met ondergroei van elzen in het Melkbroek, Doodbroek, Kloosterbeemden en Zavelbeemden.

Op de Diestiaanheuvels ten zuiden van de Demervallei hebben vooral de diverse loofbostypes en oudere naaldbossen zowel typische Kempische elementen, als kenmerken van de zuidelijker gelegen zandleem- en leemstreek. Het bestaan van relictten van heidegebieden op lemige bodems is in Vlaanderen zeer zeldzaam. De bosvegetaties op de heuvels bestaat uit aanplantingen van naaldbomen of spontaan ontwikkeld eiken- of eiken-berkenbos. Biologisch waardevolle vegetaties situeren zich o.a. op de Weefberg, de Rode berg en de Voortberg. Biologisch waardevolle (heide) vegetaties zijn o.a. aanwezig op de Wijngaardberg, Waaiberg en Mannenberg.

Opvallend is de aanwezigheid van kleine landschapselementen. Verschillende kleine bosfragmentjes, perceelrandbegroeiingen, holle wegen en andere kleine landschapselementen strekken zich verder uit in het noordwesten tussen de Averbodebossen en de Rodeberg, in het noordoosten tussen de Averbodebossen en de Demervallei, en ter hoogte van de verschillende getuigenheuvels in het zuidwesten van de gemeente. Dit uit zich in een tamelijk gesloten rasterlandschap.

De landbouw is behoorlijk divers in de gemeente. Ten noorden van de Demer is het landbouwgebied kleinschalig gebleven ten gevolge van de minder vruchtbare, zandige ondergrond. In de Demervallei wordt de open ruimte grotendeels ingenomen door natuur en bos. In het noordelijk Hageland bepaalt de grootschalige landbouw op de betere zandleemgronden sterk het open karakter.